

Brüsszel, 2026. október 19.
(OR. en)

14650/26

SOC 674
COH 165
ENER 664
EMPL 390
ENV 1255
ECOFIN 1332

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Tárgy:	A Tanács ajánlása a lakhatásból való kirekesztettség, többek között a hajléktalanság elleni küzdelemről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti témában készült, az EPSCO Tanács 2026. október 19-i ülésén jóváhagyott tanácsi ajánlást.

2026/0105 (NLE)

A TANÁCS AJÁNLÁSA

a lakhatásból való kirekesztettség, többek között a hajléktalanság elleni küzdelemről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 292. cikkére, összefüggésben 153. cikke (1) bekezdésének j) pontjával,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkének (3) bekezdése értelmében az Unió küzd a társadalmi kirekesztés és megkülönböztetés ellen, és előmozdítja a társadalmi igazságosságot és védelmet. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 151. cikke alapján az Unió és a tagállamok célkitűzése többek között a foglalkoztatás, az élet- és munkakörülmények javítása, a megfelelő szociális védelem és a kirekesztés elleni küzdelem.
- (2) Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 34. cikke előírja a tisztességes megélhetést célzó szociális támogatáshoz és lakástámogatáshoz való jog elismerését és tiszteletben tartását mindazok esetében, akik nem rendelkeznek az ehhez elégséges pénzeszközökkel, összhangban az uniós jog, valamint a nemzeti jogszabályok és gyakorlat által lefektetett szabályokkal.

- (3) A (módosított) Európai Szociális Charta¹ 31. cikke megerősíti valamennyi fél elkötelezettségét a következők iránt: a megfelelő színvonalú lakhatáshoz való hozzájutás elősegítése, a hajléktalanság megelőzése és csökkentése, annak fokozatos felszámolását tartva szem előtt, valamint a lakások árának elérhetővé tétele azok számára, akik nem rendelkeznek megfelelő erőforrásokkal.
- (4) Az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és a Bizottság 2017 novemberében kihirdette a szociális jogok európai pillérét². Ennek 19. alapelve kimondja, hogy a rászorulóknak számára hozzáférést kell biztosítani a jó minőségű szociális lakásokhoz vagy lakhatási támogatáshoz, és biztosítani kell a kényszer-kilakoltatással szembeni védelmet. Kimondja továbbá, hogy a hajléktalanok számára megfelelő menedékhelyet és szolgáltatásokat kell biztosítani társadalmi befogadásuk előmozdítása érdekében.
- (5) Az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló (EU) 2021/1004 tanácsi ajánlás³ az uniós gyermekjogi stratégiával összhangban felszólítja a tagállamokat, hogy biztosítsák többek között a rászoruló gyermekek megfelelő lakhatáshoz való tényleges hozzáférését, különös figyelmet fordítva a gyermekek és családok hajléktalanságának megelőzésére és kezelésére. Az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről szóló, 2023. január 30-i tanácsi ajánlás⁴ a megfelelő jövedelemtámogatás, a befogadó munkaerőpiacok, valamint a támogató és alapvető szolgáltatásokhoz, többek között a lakhatáshoz való hozzáférés ötvözését ajánlja. A szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről szóló, 2023. november 27-i tanácsi ajánlás⁵ felszólítja a tagállamokat, hogy ismerjék el és támogassák a szociális gazdaság szerepét a hozzáférhető és magas színvonalú szociális és ápolási-gondozási szolgáltatások és lakhatás biztosításában, figyelembe véve a hátrányos helyzetű csoportokat is, szoros együttműködésben a nyilvánosan elérhető szociális szolgáltatásokkal.

¹ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=163>.

² A szociális jogok európai pillérének kihirdetéséről szóló intézményközi nyilatkozat.

³ A Tanács ajánlása (2021. június 14.) az európai gyermekgarancia létrehozásáról (HL L 223., 2021.6.22., 14. o.).

⁴ A Tanács ajánlása (2023. január 30.) az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről (HL C 41., 2023.2.3., 1. o.).

⁵ A Tanács ajánlása (2023. november 27.) a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről (HL C, C/2023/1344., 2023.11.29.).

- (6) A 2026–2030 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia⁶ hangsúlyozza, hogy a nőket különösen érintik a bizonytalan lakhatási helyzetek, mivel felülreprezentáltak az egyedülálló szülők, az idősek és a nemi alapú erőszak áldozatai körében. A nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről szóló (EU) 2024/1385 irányelv⁷ felszólítja a tagállamokat többek között annak biztosítására, hogy a segítő szolgálatok nyújtsanak tájékoztatást és támogatást az áldozatok számára a lakhatáshoz való hozzáférés terén.
- (7) A romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről szóló, 2021. március 12-i tanácsi ajánlás⁸ felszólítja a tagállamokat, hogy biztosítsák a romákkal szembeni egyenlő bánásmódot többek között a megfelelő deszegregált lakhatáshoz és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.⁹ Az LMBTIQ+-személyek egyenlőségéről szóló stratégia (2026–2030)¹⁰ hangsúlyozza, hogy a megkülönböztetés és a társadalmi elfogadottság hiánya hozzájárul ahhoz, hogy az LMBTIQ+-személyek körében magas a szegénység és a hajléktalanság aránya. „A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló stratégia 2030-ig történő megerősítése” című közleményében a Bizottság felszólít arra, hogy biztosítani kell a megfizethető és akadálymentes lakhatáshoz való hozzáférést a fogyatékossgal élő személyek számára, összhangban a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel.

⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, COM(2026) 113 final: A 2026–2030 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1385 irányelve (2024. május 14.) a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről (HL L, 2024/1385, 2024.5.24.).

⁸ A Tanács ajánlása (2021. március 12.) a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről (HL C 93., 2021.3.19., 1. o.).

⁹ Amelyet a következő egészít ki: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Egyenlőségközpontú Unió: a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer, COM(2020) 620 final.

¹⁰ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – *Egyenlőségközpontú Unió: az LMBTIQ+-személyek egyenlőségéről szóló stratégia (2026–2030)*, COM (2025) 725 final.

- (8) A megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférésről szóló, 2022. december 8-i tanácsi ajánlás¹¹ szerint ajánlott, hogy a tagállamok alakítsanak ki formális tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokat és/vagy fejlesszék azokat, különösen az otthoni és a közösségi gondozást. Az egyének változó gondozási igényeihez igazított lakhatás az otthoni idősödés alapvető előfeltétele, lehetővé teszi az otthoni gondozást, és segít a bentlakásos gondozás szükségtelen igénybevételének elkerülésében.
- (9) A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2024/1346 európai parlamenti és tanácsi irányelv¹² úgy rendelkezik, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezők jogosultak a befogadás anyagi feltételeire, amelyek magukban foglalják az elszállásolást, az étkezést, a ruházatot, a személyes higiéniai cikkeket és a napi szükségleteket fedező juttatást, Unió-szerte harmonizált szabályok szerint.
- (10) A fizetési számlákhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságáról, a fizetesiszámla-váltásról és az alapszintű fizetési számla nyitásáról, illetve használatáról szóló 2014/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv¹³ (a továbbiakban: a fizetési számlákról szóló irányelv) 16. cikkének (2) bekezdése értelmében a tagállamok az Unióban tartózkodásra jogosult fogyasztók számára – ideértve az állandó lakcímmel nem rendelkező fogyasztókat is – biztosítják azt a jogot, hogy a területükön található hitelintézeteknél alapszintű fizetési számlát nyissanak, és azt használják. Ez a jog a fogyasztó tartózkodási helyétől függetlenül alkalmazandó.

¹¹ A Tanács ajánlása (2022. december 8.) a megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférésről (HL C 476., 2022.12.15., 1. o.).

¹² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1346 irányelve (2024. május 14.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról (HL L, 2024/1346, 2024.5.22.).

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/92/EU irányelve (2014. július 23.) a fizetési számlákhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságáról, a fizetesiszámla-váltásról és az alapszintű fizetési számla nyitásáról, illetve használatáról (HL L 257., 2014.8.28., 214. o.).

- (11) Az uniós intézmények, a tagállamok, a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek 2021. június 21-én aláírták a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformjáról szóló lisszaboni nyilatkozatot¹⁴. Ez arra kötelezi valamennyi aláíró felet, hogy indítsa el a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformját a személyközpontú, lakhatásközpontú és integrált megközelítések kialakításának és végrehajtásának előmozdítása céljából, és törekedjen a hajléktalanság 2030-ig történő felszámolására az Európai Unióban annak érdekében, hogy:
- i. senkinek ne kelljen az utcán aludnia amiatt, hogy nem áll rendelkezésre biztonságos és megfelelő szükségszállás,
 - ii. senki se éljen tovább átmeneti vagy szükségszálláson, mint amennyi ideig erre az állandó lakhatási megoldásra való sikeres átálláshoz szükség van,
 - iii. senkit se bocsássanak el valamely intézményből (börtönből, kórházból, ápolást vagy gondozást biztosító létesítményből) anélkül, hogy megfelelő lakhatási lehetőséget kínálnának fel számára,
 - iv. lehetőség szerint akadályozzák meg a kilakoltatásokat, és senkit se lakoltassanak ki anélkül, hogy szükség esetén segítséget nyújtanának számára a megfelelő lakhatási megoldás megtalálásához,
 - v. senkit se érjen hátrányos megkülönböztetés a hajléktalansága miatt.
- (12) A hajléktalanság elleni küzdelem európai platformja képezi a hajléktalansággal kapcsolatban uniós szinten kialakított együttműködési keretet. A platform együttműködési fórumot biztosít a tudásépítéshez, az egymástól való tanuláshoz, valamint a tagállamok és az érdekelt felek közötti együttműködéshez, hozzájárulva a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatalhoz és a végrehajtási kapacitás megerősítéséhez, többek között a lakhatásból való kirekesztettség megelőzése és kezelése terén.

¹⁴ Lisszaboni nyilatkozat a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformjáról (2021. június 21., Lisszabon, Portugália).

- (13) A szociális jogok európai pillérével foglalkozó magas szintű konferencián 2024. április 16-án aláírt La Hulpe-i nyilatkozat¹⁵ elismeri, hogy a hajléktalanság számos tagállamban továbbra is problémát jelent, és további intézkedésekre szólít fel az elérhető, hatékony, zöld és megfizethető szociális lakhatással kapcsolatban annak érdekében, hogy mindenki lakhatási szükségleteit ki lehessen elégíteni, meg lehessen szüntetni a hajléktalanságot, és elő lehessen mozdítani az „Elsőként lakhatás” megközelítést. A nyilatkozat elismeri továbbá a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformjának fontosságát.
- (14) Az Európai Parlament a 2020. november 24-én elfogadott állásfoglalásában¹⁶ hangsúlyozta, hogy a lakhatás alapvető emberi jog, és határozottabb fellépésre szólította fel a Bizottságot és a tagállamokat annak érdekében, hogy 2030-ig vessenek véget a hajléktalanságnak az Unióban. Az Európai Parlament a 2026. március 10-én elfogadott állásfoglalásában¹⁷ kiemelte, hogy európai megközelítésre és megoldásokra van szükség a tisztességes és megfizethető lakhatás rendelkezésre állásának biztosítása érdekében, és felszólította a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki és hajtsanak végre lakhatásközpontú stratégiákat a hajléktalanság csökkentése érdekében. Az EP az állásfoglalásában a Bizottságot is felszólítja, hogy nyújtson szakpolitikai támogatást a hajléktalanság kezeléséhez, és kövesse nyomon az e tekintetben elért eredményeket.

¹⁵ La Hulpe-i nyilatkozat a szociális jogok európai pillérének jövőjéről (2024. április 16., La Hulpe, Belgium).

¹⁶ Az Európai Parlament 2020. november 24-i állásfoglalása a hajléktalanság arányának csökkentéséről az EU-ban (2020/2802(RSP)).

¹⁷ Az Európai Parlament 2026. március 10-i állásfoglalása az Európai Unióban tapasztalható lakhatási válságról és a tisztességes, fenntartható és megfizethető lakhatásra vonatkozó megoldási javaslatokról (2025/2070(INI))

- (15) A nép- és lakásshámláláslról szóló 763/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak a jellemzők és bontásuk technikai leírása tekintetében történő megállapításáról szóló, 2017. március 22-i (EU) 2017/543 bizottsági végrehajtási rendelet¹⁸ statisztikai definíciókat határoz meg a hajléktalansággal kapcsolatban, és 2027 végéig kell alkalmazni. 2028-tól kezdődően az európai népesség- és lakáshstatisztikákról szóló, 2025. november 26-i (EU) 2025/2458 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹⁹ alkotja majd e fogalommeghatározások új jogi keretét, és többek között kísérleti és megvalósíthatósági tanulmányokat irányoz elő.
- (16) „A hajléktalanság felszámolása az Európai Unióban” című, 2021. december 2-án elfogadott véleményében²⁰ a Régiók Európai Bizottsága üdvözölte a platform elindítását, és négy fontos cselekvési irányvonalat emelt ki a számára, nevezetesen az egymástól való tanulást, a finanszírozáshoz való hozzáférés előmozdítását, az adatgyűjtést és a szakpolitikák nyomon követését, valamint az ígéretes innovációk azonosítását és elterjesztésük elősegítését.
- (17) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2023. december 13-án elfogadott, „A hajléktalansággal kapcsolatos nemzeti stratégiák uniós kerete az »Elsőként lakhatás« elv alapján” című véleményében²¹ szorgalmazta egy hajléktalansággal kapcsolatos uniós stratégia kidolgozását, amelynek révén a hajléktalanság elleni küzdelemre irányuló nemzeti szakpolitikákat be lehetne építeni az európai szemeszterbe. Azt is javasolta, hogy ezt a stratégiát támasszák alá a hajléktalanságról szóló tanácsi ajánlással.

¹⁸ A Bizottság (EU) 2017/543 végrehajtási rendelete (2017. március 22.) a nép- és lakáshámláláslról szóló 763/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak a jellemzők és bontásuk technikai leírása tekintetében történő megállapításáról (HL L 78., 2017.3.23., 13. o.).

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2025/2458 rendelete (2025. november 26.) az európai népesség- és lakáshstatisztikákról, a 862/2007/EK rendelet módosításáról, valamint a 763/2008/EK és az 1260/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2025/2458, 2025.12.12.).

²⁰ A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A hajléktalanság felszámolása az Európai Unióban – a helyi és regionális nézőpont (HL C 97., 2022.2.28., 26. o.)

²¹ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság EESC 2023/01741 véleménye: A hajléktalansággal kapcsolatos nemzeti stratégiák uniós kerete az „Elsőként lakhatás” elv alapján.

- (18) A 2026. évi együttes foglalkoztatási jelentésben²² szerepel, hogy a tagállamoknak intézkedéseket kell hozniuk a megfizethető lakhatáshoz, a szociális lakhatáshoz vagy adott esetben a megfelelő lakhatási támogatáshoz való hozzáférés támogatása, a hajléktalanságnak mint a szegénység legszélsőségebb formájának a megelőzése és kezelése, a társadalmi kirekesztettség integrált, személyközpontú és lakhatásközpontú stratégiai megközelítések révén történő kezelése, valamint a lakóépületek és szociális lakások felújításának előmozdítása érdekében.
- (19) A Bizottság a 2025. december 16-án elfogadott, a megfizethető lakhatásra vonatkozó európai tervben²³ elismeri, hogy egyes csoportokat aránytalanul sújtanak a növekvő lakhatási költségek, valamint a szociális és megfizethető otthonokhoz való korlátozott hozzáférés, és hogy a hajléktalanság tartós és összetett kihívás, amelyet lakhatásközpontú megoldásokkal, például a „lakhatás mindenekelőtt” megoldással kell kezelni, amelyet a szegénység és a kirekesztés elleni küzdelemre irányuló integrált megközelítések kísérnek.
- (20) A Bizottság a 2026. május 6-án elfogadott, a szegénység elleni legelső uniós stratégiájában megállapítja, hogy a lakások különösen nagy kihívást jelentenek a szegénységben élők vagy a szegénység kockázatának kitettek számára, és megjegyzi, hogy a megfizethető, fenntartható és minőségi lakhatás a társadalmi és munkaerőpiaci integráció létfontosságú előfeltétele.
- (21) Az ENSZ a 2030-ig tartó időszakra szóló 1. és 11. fenntartható fejlődési céljában a mélyszegénység, ezen belül a hajléktalanság általános felszámolására, valamint mindenki számára a megfelelő, biztonságos és megfizethető lakhatáshoz való hozzáférés biztosítására szólít fel.
- (22) A hajléktalanság továbbra is a szegénység és a társadalmi kirekesztettség legszélsőségebb és leglátványosabb megnyilvánulása az Európai Unióban. Minden tagállamban érint egyéneket és családokat, és aláássa a méltóság, az egyenlőség és a társadalmi igazságosság elvét, amelyeken az Unió alapul. A hajléktalanság számos tagállamban az eddigi erőfeszítések ellenére is növekszik, és a becslések szerint több mint egymillió embert érint²⁴.

²² Európai Bizottság: A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága – Az EPSCO Tanács által 2026. március 9-én elfogadott 2026. évi együttes foglalkoztatási jelentés (az Európai Unió Kiadóhivatala, 2026).

²³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, (COM(2025) 1025 final):A megfizethető lakhatásra vonatkozó európai terv.

²⁴ *OECD Affordable Housing Database* | OECD (Az OECD megfizethető lakhatási adatbázisa).

- (23) A lakhatásból való kirekesztettség azt jelenti, hogy az egyén vagy a háztartás nem tud olyan tisztességes, stabil lakhatáshoz jutni vagy azt fenntartani, amely megfelelne az alapvető biztonsági, jogbiztonsági, hozzáférhetőségi és megfizethetőségi normáknak. Ennek a legláthatóbb és legszélsőségesebb formája a hajléktalanság, ami magában foglalja az utcán, valamint a hajléktalanok számára fenntartott sürgősségi és átmeneti szálláson alvókat is. A lakhatásból való kirekesztettség azonban szélesebb körű, és beletartoznak azok is, akiknek ugyan van tető a fejük felett, de nem megfelelő vagy bizonytalan körülmények között élnek. Lakhatási bizonytalanságról akkor beszélünk, ha az érintetteket kilakoltatással fenyegetik, kapcsolati erőszakkal szembesülnek, vagy bizonytalan bérleti szerződésük van. Nem megfelelők a lakhatási körülmények, ha a személyek nem megfelelő minőségű lakásokban laknak, amelyek nem rendelkeznek az alapvető komforttal (például beltéri vízöblítéses vécével vagy mosdóhelyiséggel). Előfordulhat, hogy ezek a lakások nagyon rossz állapotban vannak, súlyosan túlszűfoltak, vagy nem igazodnak a speciális szükségletű személyek (például az idősek, a fogyatékkal élők és a tartós ápolásra-gondozásra szoruló) igényeihez.
- (24) A lakhatás az egészség, a társadalmi befogadás és az összetartó társadalom egyik alapvető társadalmi meghatározója, és a lakhatás hiánya, a rossz minőségű lakhatás vagy a szegregált lakókörnyezet káros lehet az egyének és a közösségek életminőségére – ezen belül a mentális és fizikai egészségére –, jóllétére, foglalkoztatására és oktatási lehetőségeire nézve.
- (25) A lakhatásból való kirekesztettséget és a hajléktalanságot strukturális, intézményi és személyes tényezők összetett kölcsönhatása okozza. Ezek közé tartozik a szegénység, a munkanélküliség, a jó minőségű szociális és megfizethető lakhatás vagy lakhatási támogatás hiánya, a megkülönböztetés, a rossz mentális és fizikai egészség, a kábítószer-fogyasztás és a kapcsolati erőszak.
- (26) 2024-ben az Unióban az elmúlt öt évben lakhatást kereső, 16 éves vagy annál idősebb személyek közel 6 %-a számolt be arról, hogy legalább egyszer úgy érezte, hogy hátrányos megkülönböztetés érte. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek esetében kétszer olyan magas volt azok aránya, akik úgy érezték, hogy hátrányos megkülönböztetés érte őket (10 %), mint a kockázatnak ki nem tették esetében (5 %). 2024-ben az Unió népességének mintegy 17 %-a élt túlszűfolt otthonban.

- (27) A szociális és megfizethető lakhatás hiánya jelentősen akadályozza a lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság elleni küzdelmet. 2013 és 2024 között a nominális lakásárak több mint 60 %-kal emelkedtek az Unióban, gyorsabban, mint a háztartások jövedelme, és több tagállamban a nominális árak átlagos növekedése meghaladta a 220 %-ot. Ugyanakkor az átlagos bérleti díjak mintegy 20 %-kal emelkedtek, az új bérleti szerződések pedig általában lényegesen drágábbak, mint a régebbiek, különösen a városi és turisztikai területeken. A rezsiköltségek – beleértve a vizet, a villamos energiát, a hűtés-fűtést, a gázt és az egyéb tüzelőanyagokat – 17 tagállamban emelkedtek az uniós átlaghoz képest, egyes tagállamokban akár 80 %-kal is meghaladták az uniós átlagot, 10 másik tagállamban pedig csökkentek.
- (28) A lakáskínálat többek között a magas építési költségek, az innovációs hiányosságok, a szakképzett munkaerő hiánya, a migráció és a túlzott bürokrácia miatt nehezen tudott lépést tartani a megugró kereslettel. Konkrétan, az építőipari árak 56 %-kal emelkedtek az Unióban 2010 és 2024 között, és egyes tagállamokban több mint 170 %-os növekedés volt tapasztalható. A lakásépítési engedélyek száma (lakások száma) 2021 és 2024 között 22 %-kal csökkent, és a meglévő lakásállományt nem használták ki teljes mértékben; az Unióban a lakások mintegy 20 %-a üresen vagy részben kihasználatlanul maradt (beleértve az időszakos vagy másodlagos használatra fenntartott lakásokat, valamint a befektetésként vásárolt, és nem elsődleges lakóhelyként használt lakóegységeket).

- (29) Ennek fényében a szociális és megfizethető lakások kínálatának növelése elengedhetetlen tényező a lakhatásból való kirekesztettség kezeléséhez. További beruházásokra van szükség különösen az új lakások építésének, a felújításnak és lehetőség szerint a meglévő, nem teljesen kihasznált és üresen álló lakások hatékonyabb kihasználásának támogatása érdekében, többek között a magántulajdonú ingatlanok bérbeadásának ösztönzése, valamint a meglévő épületállomány, például az irodaépületek rendeltetésének módosítása révén. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozó állami támogatási szabályoknak – a megfizethető lakhatásra vonatkozó európai terv és az uniós kohéziós politikai alapok felülvizsgálatáról szóló félidős rendelet részeként történő – felülvizsgálata²⁵ hozzájárul a szociális és megfizethető lakhatásba történő beruházásokat támogató keret kidolgozásához (2026 márciusáig a tagállamok és a régiók legalább 3,3 milliárd EUR összeget csoportosítottak át a megfizethető és fenntartható lakhatásra a félidős felülvizsgálat keretében). A félidős szabályozási rugalmasságok és a lakáscélú beruházásokra vonatkozó magasabb uniós társfinanszírozási arány lehetősége továbbra is rendelkezésre áll a 2029–2030-ig történő további átprogramozás támogatása érdekében.
- (30) Az új európai Bauhaus elveivel összhangban a megfelelő, fenntartható, megfizethető és minőségi lakhatáshoz való hozzáférést egy tágabb társadalmi és területi ökoszisztéma részének kell tekinteni, amely támogatja a befogadást, a közösségi életet, a munkavállalói mobilitást, az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférést, az egészségügyet, a tartós ápolás-gondozást, az önálló életvitelt és a társadalmi kohéziót. A lakhatási politikák hatékonyabbak és hozzáadott társadalmi értéket teremtenek, amennyiben helyi alapú intézkedésekkel, közösségi infrastruktúrával és szolgáltatásokkal párosulnak, és céljuk a lakosok igényeinek megfelelő, inkluzív és fenntartható városrészek előmozdítása.

²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2025/1914 rendelete (2025. szeptember 18.) az (EU) 2021/1058 és az (EU) 2021/1056 rendeletnek a félidős felülvizsgálat keretében egyes stratégiai kihívások kezelésére irányuló egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról (HL L, 2025/1914, 2025.9.19.).

- (31) A kínálat és a megfizethetőség bővítése érdekében a tagállamok – a nemzeti körülményektől függően – kihasználhatják a különböző lakhatási modelleket, beleértve a szociális és állami tulajdonú lakásokat, a költségbérleti rendszert és a korlátozottan profitorientált lakhatást, a lakásszövetkezeteket, a szociális lakásokat kínáló ügynökségeket és más nonprofit vagy közérdekű modelleket. Ezek a gyakran szociális gazdasági szervezetek által kidolgozott modellek hozzájárulhatnak a hosszú távú megfizethetőséghez, csökkenthetik a káros spekulációnak való kitettséget, és segíthetnek a meglévő lakás- föld- és beruházási erőforrások jobb kihasználásában. Az innovatív együttélési koncepciók – beleértve a többgenerációs együttélést, a közös lakhatást és a megosztott terekre vonatkozó megállapodásokat – szintén segíthetnek a társadalmi elszigetelődésből, az épületek kihasználatlanságából és a helyi lakáshiányból eredő problémák kezelésében. Az egymástól való tanulás segíthet a más tagállamokban már alkalmazott sikeres modellek azonosításában.
- (32) A lakhatási rendszerek tagállamonként eltérőek lehetnek. A szociális lakhatást számos tagállam használja sikeres módszerként, míg más tagállamokban másféle rendszereket alkalmaznak. Emellett az olyan fogalmakat, mint a szociális lakhatás és a megfizethető lakhatás, a tagállamok eltérően értelmezik, tükrözve a nemzeti körülményeket és intézményi kereteket.
- (33) A szociális és megfizethető lakások kínálatának növeléséhez stabil kormányzási és beruházási keretekre van szükség, beleértve a köz- és magánszféra közötti partnerségeket, a közérdekű partnerségeket, valamint a köz- és magánszféra közötti új, kibővített partnerségeket (amelyek a potenciális lakosok integrációjára összpontosítanak). Fontos a hatóságok, a szociális gazdasági szervezetek, a szociális és megfizethető lakhatást biztosító szolgáltatók, a magánlakhatást fejlesztők, az oktatási intézmények, a munkáltatók, a pénzügyi intézmények és más érdekelt felek közötti együttműködés. A vegyes finanszírozás, a költségalapú bérleti díj, a rulírozó alapok, az állami garanciák, az állami földterületek hosszú távú lízingje és más közérdekű finanszírozási mechanizmusok elősegíthetik a türelmes tőke mozgósítását, és hozzájárulhatnak a hosszú távú megfizethetőséghez. Emellett a tagállamok előmozdíthatják és támogatthatják azokat az innovatív és inkluzív, alulról építkező lakhatási projekteket is, amelyek keretében a jövőbeli lakosok közösen tervezik meg és finanszírozzák lakhatási projektjüket.

- (34) A lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság aránytalanul sújthatja a népesség egyes csoportjait, és az érintettek köre és összetétele a nemzeti, regionális és helyi körülményektől függően jelentősen eltérhet. Bizonyos személyek és csoportok különösen és halmozottan hátrányos helyzetbe kerülhetnek a lakhatáshoz való hozzáférés terén, és esetükben nagyobb a kockázata a lakhatásból való kirekesztettségnek vagy a hajléktalanságnak. Ide tartozhatnak a fiatalok (például azok a diákok, akik nem engedhetik meg maguknak a diákszállást, vagy nem férnek hozzá ahhoz; vagy azok, akik intézményi vagy alternatív gondozásból kerülnek ki), a munkanélküliek, a dolgozói szegénységben élők, a kiszolgáltatott helyzetben lévő családok (beleértve az egyedülálló szülőket és a gyermekes nagycsaládokat is), a nemi alapú erőszak áldozatai és túlélői, a bizonytalan lakhatási körülmények között élő idősek, a fogyatékkal élő és a tartós ápolásra-gondozásra szoruló személyek, a romák, a migráns háttérű személyek, a faji vagy etnikai kisebbségekhez tartozó személyek és az LMBTIQ+-személyek.
- (35) A hajléktalanság felszámolásának leghatékonyabb eszközei közé tartozik a lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság megelőzése, kombinálva a megfelelő és biztos lakhatáshoz és az átfogó, személyközpontú támogatási szolgáltatásokhoz – például az integrált szociális szolgáltatásokhoz – való hozzáféréssel. A tagállamokat fel kell kérni, hogy erősítsék meg a hatékony megelőzési politikákat, amelyek egyetemes megelőző intézkedéseket, a magas kockázatú népességcsoportokat célzó korai beavatkozásokat, a küszöbön álló hajléktalansággal szembesülő személyeket és háztartásokat érintő válságmegelőzést, valamint a szükséghelyzetben történő olyan beavatkozásokat foglalnak magukban, amelyek biztosítják az átmeneti szálláshoz időben való hozzáférést.
- (36) A korai beavatkozási eszközök, például a bérletidő- és jelzáloghitel-hátralékokkal kapcsolatos közvetítés, az adósságkezelési tanácsadás, a bérlők és a bérbeadók jogaival kapcsolatos jogi segítségnyújtás, a korai előrejelző rendszerek és a rövid távú pénzügyi támogatás nem állnak következetesen rendelkezésre a tagállamokban, és e mechanizmusok megerősítése elengedhetetlen a lakhatásból való kirekesztettség hatékony megelőzéséhez.
- (37) A kényszerkilakoltatások²⁶ megelőzéséhez és az áthelyezések alatti támogatásnyújtáshoz méltányos jogi keretre van szükség a bérlők biztonsága, a stabil lakhatás és a bérbeadók jogai tekintetében. A helyi hatóságokkal, a szociális szolgálatokkal és a közvetítési lehetőségekkel – többek között a szociális bérlakásokkal foglalkozó ügynökségekkel – való együttműködés csökkentheti a hajléktalanság kockázatát, és megkönnyítheti az átmenetet.

²⁶ „Kényszerkilakoltatás”: lásd az UNHCR fogalommeghatározását, a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottságának 7. sz. általános megjegyzése (1997) (*The right to adequate housing: forced evictions* – A megfelelő lakhatáshoz való jog: kényszerkilakoltatás) (1997.5.20.)

- (38) A lakhatásközpontú megközelítések – például az „Elsőként lakhatás” modell –, amelyek a hosszú távú és biztos lakhatáshoz való gyors hozzáférést személyre szabott és integrált támogatási szolgáltatásokkal ötvözik, beleértve az egyén szükségleteihez igazított szociális, egészségügyi és munkavállalási támogatást, fenntartható pozitív eredményeket hoztak a lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság megelőzése és csökkentése, valamint a társadalmi és gazdasági integráció előmozdítása terén.
- (39) A segítségnyújtáshoz való hozzáférésre vonatkozó adminisztratív követelmények – beleértve az állandó lakóhely igazolásának kötelezettségét is – akadályokat gördíthetnek a hajléktalanságot vagy a lakhatásból való kirekesztettséget elszenvedő személyek elé. Az ilyen követelmények megszüntetése vagy adott esetben kiigazítása javíthatja a rendelkezésre álló támogatás igénybevételét, és segíthet a lakhatásból való kirekesztettség kiváltó okainak kezelésében.
- (40) A növekvő lakhatási költségek, valamint a szociális és megfizethető lakhatáshoz való korlátozott hozzáférés akadályozhatja a munkaerőpiaci mobilitást, mivel előfordulhat, hogy az emberek nem tudnak olyan területekre költözni, ahol munkalehetőség áll rendelkezésre. Ez hatással lehet a versenyképességre és a gazdasági növekedésre. A lakhatás megfizethetőségének és elérhetőségének kezelése elengedhetetlen részét képezi a munkaerőpiaci részvétel támogatásának és a munkaerőpiacok hatékony működése biztosításának.
- (41) A tagállamok által használt fogalommeghatározások, nyomonkövetési rendszerek és adatgyűjtési módszerek közötti különbségek korlátozzák a hajléktalanságra vonatkozó, uniós szinten összehasonlítható adatok elérhetőségét.
- (42) A lakhatásból való kirekesztettségre és a hajléktalanságra vonatkozó megbízható, releváns és rendszeresen gyűjtött adatok és statisztikai bizonyítékok elengedhetetlenek a szakpolitikák hatékony kialakításához, nyomon követéséhez és értékeléséhez, ami az adminisztratív terhek növelése nélkül segíti az előrehaladás értékelését.
- (43) A lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság kezeléséhez ágazatközi koordinációra és többszintű kormányzásra van szükség az Európai Unió, a nemzeti, regionális és helyi szintek, valamint a civil társadalom, a szociális gazdasági szervezetek, a lakásszolgáltatók és a hajléktalanság terén megélt tapasztalatokkal rendelkező személyek bevonásával.

- (44) A hajléktalansággal és tágabb értelemben a lakhatásból való kirekesztettséggel szembesülőknek támogatást nyújtó szervezetekkel való partnerségek erősíthetik az arra irányuló állami erőfeszítéseket, hogy olyan szolgáltatásokat kínáljanak, amelyek előmozdítják a társadalmi befogadást, és stabil lakhatási megoldásokat teremtenek meghatározott célcsoportok számára. További szolgáltatások, például a munkaerőpiaci integráció biztosításával a szociális gazdasági szervezetek segíthetnek a stabil élet felé való átmenet biztosításában.
- (45) A lakhatásból való kirekesztettség megelőzésére és enyhítésére irányuló hatékony fellépéshez megfelelő és stabil finanszírozásra, valamint a rendelkezésre álló uniós, nemzeti, regionális és helyi pénzügyi erőforrások hatékony felhasználására és koordinációjára van szükség, a tagállamok hatásköreivel és költségvetési kereteivel összhangban.
- (46) Az ETHOS-t, a hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség európai tipológiáját olyan keretként dolgozták ki, amely javítja a hajléktalanság megértését és mérését Európában, és közös „nyelvet” biztosít a hajléktalansággal kapcsolatos transznacionális eszmecserékhez. Az ETHOS minden olyan élethelyzetet kategorizál, amely a hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség formájának minősül, nevezetesen:
- fedélnélküliség (bármiféle fedél nélküli, utcán alvó),
 - lakástalanság (alvóhellyel rendelkezik, de átmeneti jelleggel, intézményekben vagy menedékhelyeken),
 - lakhatási bizonytalanság (bizonytalan bérletek, kilakoltatások, kapcsolati erőszak miatt súlyos kirekesztés fenyegeti, ideiglenesen családnál/barátoknál él),
 - nem megfelelő lakhatási körülmények (ideiglenes vagy nem hagyományos építményekben, alkalmatlan lakásban, szélsőséges túlszűfolttságban él),

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST

TÁRGY

1. Ez az ajánlás – a tagállamok nemzeti hatásköreinek sérelme nélkül – iránymutatást nyújt a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre, és különösen pedig a következőkre vonatkozóan:
 - a) a tagállamok támogatása a lakhatásból való kirekesztettség, különösen a hajléktalanság megelőzésében és kezelésében;
 - b) a személyközpontú, lakhatásközpontú és integrált szakpolitikákon alapuló nemzeti, regionális és helyi stratégiai keretek kialakításának, végrehajtásának és javításának előmozdítása.

FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

2. Ezen ajánlás alkalmazásában:
 - a) „lakhatásból való kirekesztettség”: olyan helyzetek, amikor egyének vagy háztartások nem férnek hozzá megfelelő és/vagy biztos lakhatáshoz. Magában foglalja különösen a hajléktalanságban élőket (azaz a fedélnélküli személyeket és a lakástalanokat), valamint azokat, akik akaratlanul bizonytalan lakhatási helyzetben, például nem megfelelő vagy bizonytalan lakhatási körülmények között élnek;
 - b) „szükségsszállás”: olyan szálláshely, például éjszakai menedékhely, amelynek elsődleges célja a menedékhelyek iránti sürgős igény kielégítése és az alapvető létesítményekhez való hozzáférés;
 - c) „átmeneti szállás”: időben korlátozott szállás, amelyet a hosszú távú és biztos lakhatási megoldás keresése alatt biztosítanak;
 - d) „lakhatásközpontú megközelítések”: olyan szakpolitikai és szolgáltatásnyújtási modellek, amelyek prioritásként kezelik a megfelelő, megfizethető, hosszú távú és biztos lakhatáshoz való gyors hozzáférés biztosítását, szükség esetén a lakhatás stabilitását és a társadalmi befogadást célzó integrált, személyközpontú támogatási szolgáltatásokkal, például az „Elsőként lakhatás” megközelítéssel kiegészítve.

HORIZONTÁLIS AJÁNLÁSOK

3. Ajánlott, hogy a tagállamok:

- a) fogadjanak el a lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság elleni küzdelemre vonatkozó, az ezen ajánlással összhangban álló személy- és lakhatásközpontú, integrált szakpolitikákra alapuló nemzeti és regionális stratégiai kereteket, módosítsák az ilyen meglévő kereteket vagy építsenek azokra, a hajléktalanság Európai Unión belüli felszámolására irányuló erőfeszítések fokozása érdekében. Ezt a regionális és helyi hatóságok, valamint más releváns partnerek bevonásával és részvételével, valamint a tagállamokon belüli hatáskörmegosztás tiszteletben tartásával kell megvalósítani;
- b) határozzák meg – a nemzeti körülmények figyelembevételével –, hogy mit tekintenek bizonytalan lakhatási helyzeteknek, különösen a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatát figyelembe véve;
- c) dolgozzanak ki testre szabott intézkedéseket a lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság elleni küzdelem érdekében, és fogadjanak el személy- és lakhatásközpontú megközelítést, adott esetben az „Elsőként lakhatás” és az új európai Bauhaus elveire építve, beleértve a részvételen alapuló, helyi alapú és inkluzív tervezést, olyan integrált szolgáltatások nyújtásával, mint a szociális segítségnyújtás, az egészségügyi ellátás, a tartós ápolás-gondozás és a munkaerőpiaci aktivizálás, lakhatási támogatással kombinálva;
- d) határozzanak meg releváns, határidőhöz kötött, elérhető és mérhető célkitűzéseket a lisszaboni nyilatkozattal összhangban, beleértve a következőket:
 - i. mindenkinek, aki az utcán alszik (aki „elsődleges hajléktalanságban” él²⁷, az utcán alszik anélkül, hogy bármely lakóegységben menedéket kapna), szükségszállást ajánlanak fel;

²⁷ A Bizottság (EU) 2017/543 végrehajtási rendelete (2017. március 22.) a nép- és lakásszámlálásról szóló 763/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak a jellemzők és bontásuk technikai leírása tekintetében történő megállapításáról (HL L 78., 2017.3.23., 13. o.).

- ii. a szükségszálláson vagy átmeneti szálláson élők (a „másodlagos hajléktalanságban” élők), vagy azok a személyek, akiket bármilyen intézményből elbocsátottak, hatékony támogatást kapnak ahhoz, hogy a lehető leghamarabb hozzáférjenek hosszú távú és biztos lakhatási megoldásokhoz.

A LAKHATÁSBÓL VALÓ KIREKESZTETTSÉGGEL SZEMBESÜLŐ VAGY A LAKHATÁSBÓL VALÓ KIREKESZTETTSÉG KOCKÁZATÁNAK KITETT EMBEREK AZONOSÍTÁSA

4. Ajánlott, hogy a tagállamok:

- a) erősítsék meg a nehezen elérhető csoportokra, köztük a hajléktalanságban élő emberekre vonatkozó adatgyűjtési és állandó nyomonkövetési mechanizmusokat, és – túlzott adminisztratív terhek nélkül – dolgozzanak ki rendszeres, átfogó, összehasonlítható adatokat, beleértve – amennyiben lehetséges és a tagállamok számára aránytalan terhek és költségek nélkül – a lakhatásból való kirekesztettségre és a hajléktalanságra vonatkozó, nemzeti, regionális és helyi szinten bontott statisztikákat, az adatvédelmi szabályok tiszteletben tartása mellett és lehetőség szerint a meglévő adatforrások felhasználásával;
- b) hangolják össze a lakhatásból való kirekesztettséggel szembesülő vagy a lakhatásból való kirekesztettség kockázatának kitett emberek azonosítására vonatkozó kritériumokat az érintett szolgálatok, például a szociális, foglalkoztatási, oktatási, igazságügyi és gyermekvédelmi szolgálatok körében, és építsék ki az e szolgálatok közötti gyors, hatékony és időben történő információmegosztást;
- c) mérlegeljék a lakhatásból való kirekesztettség kockázatának kitett háztartások azonosítására szolgáló korai előrejelző rendszerek kifejlesztését vagy javítását, biztosítva az időben történő elérést és a megelőzési célú támogatást; számszerűsítsék és értékeljék a hajléktalanságban élő emberek és a bizonytalan lakhatási helyzetben lévők lakhatási szükségleteit; dolgozzanak ki testre szabott azonosítási stratégiákat a gyakran alulszámlált vagy rejtett személyek számára.

A LAKHATÁSBÓL VALÓ KIREKESZTETTSÉG MEGELŐZÉSE

5. Ajánlott, hogy a tagállamok:

- a) stratégiai kereteikben támogassák a lakhatásból való kirekesztettség kockázatának kitett személyeket a megfelelő lakhatás megtartásában olyan célzott intézkedések révén, mint az adósságkezelési és lakhatási tanácsadás, a korai előrejelző rendszerek, a sürgősségi bérleti támogatás, a közvetítés és egyéb olyan kockázatsökkentő intézkedések, mint például az energiaszegénység kezelése. Biztosítsák a fogyatékossgal élő vagy tartós ápolásra-gondozásra szoruló személyek számára a megfelelő lakhatás rendelkezésre állását, valamint az akadálymentességet és az észszerű alkalmazkodást, elkerülve ugyanakkor az építkezés és a felújítás aránytalan terheit;
- b) biztosítsák a rendelkezésre álló lakhatási, szociális és jövedelemtámogatási intézkedésekre, valamint a hajléktalanoknak nyújtott támogatásra vonatkozó információkhoz való időben történő és hatékony hozzáférést, különösen a lakhatásból való kirekesztettség kockázatának kitett személyek számára, többek között akadálymentes formátumokban nyújtott tájékoztatás révén, és mérlegeljék felkereső szociális munka végzését a jogosultságok ki nem használásának csökkentése érdekében;
- c) rendszeresen kövessék nyomon és szükség esetén értékeljék a jövedelemtámogatásnak – többek között a lakhatással kapcsolatos támogatásoknak – a lakhatási költségekhez viszonyított megfelelőségét, például a költségtendenciákra reagáló kiigazítási mechanizmusokkal. A megfelelőség értékelése során figyelembe kell venni a szegénységi csapdák elkerülésének szükségességét;
- d) adott esetben hozzanak létre mechanizmusokat a kilakoltatásoknak a szociális szolgálatok, az illetékes igazságügyi hatóságok és más kapcsolódó szolgálatok korai és szisztematikus beavatkozása révén történő megelőzésére. Ezek az intézkedések magukban foglalhatják a kilakoltatás kockázatának kitett személyek részére a bérletidíj-hátralékok kezeléséhez nyújtott intenzív támogatást, valamint – amennyiben a kilakoltatás nem kerülhető el – az érintett személy vagy háztartás igényeihez igazított alternatív lakhatási megoldás megtalálásához nyújtott aktív segítséget;

- e) erősítsék meg a kényszerkilakoltatásokkal kapcsolatos megelőzési intézkedéseket és az ilyen kilakoltatásokkal szembeni védelmet, különösen a gyermekes családok esetében, különös figyelemmel az egyszülős háztartásokra. A tagállamoknak átlátható és időszerű eljárásokat kell biztosítaniuk, amelyek tiszteletben tartják az arányosságot, a jogszerű eljárást és a hatékony jogorvoslatot, és egyben tiszteletben tartják a bérbeadók jogait;
- f) biztosítsák, hogy egyetlen gyermek se maradjon megfelelő lakhatás nélkül, szükség esetén garantálva az időszerű és megfelelő alternatív lakhatást, a család egységének a gyermek mindenképp felett álló érdekében történő megőrzése mellett;
- g) biztosítsák, hogy egyetlen gyermek vagy fiatal felnőtt se hagyja el az intézményi vagy nevelőszülői gondozást megfelelő lakhatás, átfogó támogatási szolgáltatások – többek között pénzügyi támogatás és a gondozásból való kilépést segítő felkészítő programok – nélkül;
- h) vezessenek be korai megelőző tanácsadást az oktatási intézményekben – adott esetben a meglévő oktatási orientációs szolgáltatásokra építve –, valamint a munkahelyi vagy ifjúsági intézményi környezetben, hogy segítsék a válságos helyzetek felderítését, megelőzzék a korai iskolaelhagyást, és elősegítsék az illetékes szolgálatokhoz való megfelelő továbbirányítást, valamint megelőzzék a gyermekek és fiatalok lakhatásból való kirekesztettségét;
- i) biztosítsanak tanácsadást és szociális támogatást az idősek és a fogyatékkal élő személyek számára a lakhatásból való kirekesztettség megelőzése érdekében;
- j) biztosítsanak egyenlő bánásmódot a megkülönböztetés kockázatának kitett emberek számára a megfelelő lakhatáshoz és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén a lakáshasználat minden formája tekintetében;
- k) a hosszú távú biztos lakhatás garantálása érdekében nyújtsanak időszerű, személyre szabott támogatást az intézményeket – például a börtönöket, a kórházakat, a nemzetközi védelmet kérelmezők számára kialakított befogadóállomásokat és a gondozási létesítményeket – elhagyó emberek számára. Ez magában foglalja a jelentős mentális egészségügyi problémákkal, kábítószer-fogyasztással küzdő vagy tartós ápolásra-gondozásra szoruló embereket is. E célból a tagállamok ösztönözhetik ágazatközi elbocsátási protokollok kidolgozását az illetékes hatóságok és az érintett szolgáltatók bevonásával, valamint ösztönözhetik az ellátási útvonalak zavarainak megelőzését célzó fokozott támogatási intézkedéseket.

A HAJLÉKTALANSÁGBAN ÉLŐK TÁMOGATÁSA

6. Annak érdekében, hogy csökkenjen a hajléktalanságban vagy szükségszálláson vagy átmeneti szálláson töltött idő, ajánlott, hogy a tagállamok személyközpontú, integrált és hozzáférhető támogatást nyújtsanak a következők révén:
- a) hozzáférhető és inkluzív támogatási rendszerek, beleértve például az egyéni igények felmérését, a testre szabott támogatási terveket, a konkrét támogatási funkciókat (például az ügykezelőket és a lakhatási tanácsadókat) és a legösszetettebb esetek ügykezelését; egészségügyi és ápolási-gondozási szakembereket, szociális munkásokat és élelmiszerbankokat bevonó, felkereső szociális munkát végző és közösségi alapú multidiszciplináris csoportok. A felkereső szociális munkát végző csoportok tájékoztatást és iránymutatást is nyújthatnának a jogokhoz, az alapvető szolgáltatásokhoz, az anyakönyvi nyilvántartáshoz és dokumentációhoz, az oktatáshoz és a munkaerőpiaci integrációhoz való hozzáférés segítése érdekében;
 - b) annak biztosítása, hogy a nyilvános terekkel kapcsolatos közrendi intézkedések tiszteletben tartsák a hajléktalanságban élők méltóságát és alapvető jogait;
 - c) következetes, magas színvonalú támogató szolgáltatásokat biztosító előírások, beleértve a gyermekspecifikus támogatást is;
 - d) egyablakos megközelítés, amely időszerű, egyszerűsített átirányítást biztosít az érintett szociális biztonsági ügynökségekhez, a szociális segítségnyújtáshoz, valamint az alacsonyküszöbű szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz;
 - e) olyan támogatási rendszerek, amelyek a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva segítenek megelőzni a családok szükségtelen különválását, és biztosítják, hogy egyetlen gyermek se maradjon fedél nélkül, illetve éljen sürgősségi szálláshelyen, átmeneti szálláson vagy a hajléktalanság egyéb formáiban;
 - f) a foglalkoztatás aktív támogatása, többek között a foglalkoztatási szolgálatoknál való regisztráció megkönnyítése, valamint a foglalkoztatáshoz, a szociális és munkahelymegtartási támogatáshoz és a munkáltatóknak nyújtott támogatáshoz vezető, személyre szabott lehetőségek kidolgozása révén;

- g) annak biztosítása, hogy a hajléktalanokat tájékoztassák az uniós jog²⁸ szerinti azon jogaikról, hogy alapszintű fizetési számlát nyithatnak és használhatnak a területükön található hitelintézeteknél, függetlenül attól, hogy rendelkeznek-e állandó lakcímmel;
- h) a stabil lakhatási megoldásokhoz való hozzáférés kiterjesztése a hajléktalanságban élők, különösen a gyermekes családok esetében, a köz- és a magánszférabeli lakásszolgáltatókkal, a szociális bérlakásokat kínáló ügynökségekkel és az inkluzív elosztási mechanizmusokkal való együttműködés, valamint olyan szövetkezeti és közösségi alapú modellek révén, amelyeket megfelelő támogatási szolgáltatások kísérnek, továbbá a közösségi alapú szervezetek és a közszolgálati ügynökségek közötti koordináció előmozdítása annak megelőzése érdekében, hogy a lakhatás biztosítását követően megszakadjon a támogatás;
- i) annak biztosítása, hogy a szükségsszállások és az átmeneti szállások – ideértve a nemek szerint elkülönített szállásokat is – rendelkezésre álljanak, biztonságosak és hozzáférhetők legyenek, továbbá megfelelő támogatást nyújtsanak és kielégítsék a hajléktalanságban élő összes személy szükségleteit, beleértve a gyermekes családokat, valamint a kapcsolati erőszak és a szexuális erőszak áldozatait is, miközben támogatják átmenetüket a stabil lakhatásba;
- j) a hajléktalanság terén megélt tapasztalatokkal rendelkező emberek szerepének elismerése és támogatása a társadalmi befogadáshoz és a lakhatáshoz való hozzáférést megkönnyítő támogató szolgáltatások és intézkedések iránti bizalom, az azokhoz való hozzáférés és azok hatékonyságának javításában;
- k) a lakhatáshoz való hozzáférés terén a megbélyegzés és a diszkriminatív gyakorlatok megelőzését és kezelését célzó intézkedések, például a szociális lakások várólistáira vonatkozó átlátható kritériumok, a lakhatással foglalkozó szakemberek előítéletek leküzdésére irányuló képzése és a megkülönböztetéssel szembesülő bérlőknek nyújtott támogató szolgáltatások;

²⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/92/EU irányelve (2014. július 23.) a fizetési számlákhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságáról, a fizetésiszámla-váltásról és az alapszintű fizetési számla nyitásáról, illetve használatáról (HL L 257., 2014.8.28., 214. o.).

- l) a felkereső szociális munkán alapuló szociális támogatási szolgáltatások, valamint a közösségi és közszolgáltatások közötti koordináció megerősítése az informális településeken élők tekintetében a stabil és biztos lakhatáshoz való hozzáférés javítása érdekében.

MEGFELELŐ ÉS BIZTONSÁGOS LAKHATÁSI MEGOLDÁSOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

7. Ajánlott, hogy a tagállamok a demográfiai igényekre, a helyi hiányokra és a területi egyenlőtlenségekre reagálva növeljék a szociális és megfizethető lakhatás kínálatát, különösen az alábbiak révén:
 - a) a hosszú távú bérleti feltételek népszerűsítése a magán bérbeadók és a bérlők körében az alábbiak révén:
 - olyan jogi keret biztosítása, amely elősegíti a hosszú távú bérleti szerződések biztonságos és jól működő használatát,
 - adott esetben arányos pénzügyi ösztönzők célzott alkalmazásának lehetővé tétele, hogy a bérbeadók hosszú távú, megfizethető és biztos lakhatási megoldásokat kínáljanak, különösen a gyermekes családok és a fiatalok számára,
 - a vonatkozó kilakoltatási eljárások jogi egyértelműségének és hatékonyságának javítása, valamint
 - a rövid távú bérbeadásra használt, hosszú távú kiadásra szolgáló bérlakásállomány kiegyensúlyozása, amennyiben az kellően indokolt;
 - b) annak biztosítása, hogy a felújítási, energiahatékonysági és városrész-rehabilitációs intézkedések szociális biztosítékokat tartalmazzanak a lakóhelyelhagyás megelőzése érdekében;
 - c) az új építésű épületekbe, a meglévő épületek felújításába vagy rendeltetésmódosításába történő köz- és magánberuházások ösztönzése a szociális és megfizethető lakásállomány bővítése érdekében;
 - d) megfizethetőségorientált lakhatási modellek lehetővé tétele és támogatása, beleértve a szociális és állami lakásokat, a lakásszövetkezeteket, a korlátozott nyereségű lakásszövetkezeteket, a közösségi földalapokat, valamint a szociális bérlakásügynökségeket és más korlátozottan profitorientált vagy nonprofit megközelítéseket;

- e) az innovatív együttélési koncepciók, például a közös lakóterek, a klaszterlakások, a közös lakhatás és a többgenerációs lakhatási megoldások előmozdítása és bővítése, többek között adott esetben közös létesítményekkel és támogató szolgáltatásokkal; valamint az ideiglenes és átmeneti lakhatási modellek elősegítése a diákok és a fiatalok számára, például a diákok és a nem teljes mértékben kihasznált lakásokban élők összepárosítása;
- f) olyan módok mérlegelése, amelyekkel javíthatók a nemzeti, regionális és helyi tervezési és engedélyezési eljárások a gyorsabb lakásépítés érdekében, a fenntarthatósági normáknak vagy a lakhatás minőségének a csorbulása nélkül, a társadalmi befogadásra és a területi kohézióra való törekvés mellett, valamint az építőipari szolgáltatókat érintő adminisztratív akadályok csökkentésével, szükség esetén támogatva az új szociális és megfizethető lakhatás időben történő biztosítását, például köztulajdonú földterületek használata és mozgósítása révén, biztosítva ugyanakkor, hogy mindez jól kapcsolódjon az alapvető társadalmi-gazdasági szolgáltatásokhoz és tevékenységekhez;
- g) a meglévő lakásállomány hatékony felhasználásának fokozása, különösen a meglévő épületek rendeltetésmódosításának, felújításának és újrafelhasználásának megkönnyítése, valamint az üres lakások és köztulajdonú ingatlanok mozgósítása révén, a lehető legnagyobb mértékben korlátozva a szükségtelen bontásokat, ugyanakkor előmozdítva a túlszűfoltág csökkentését és a lakhatás minőségének javítását célzó intézkedéseket is;
- h) a szállások és az átmeneti lakhatás rendelkezésre állásának és az azokhoz való hozzáférésnek a javítása mindaddig, amíg hosszú távú és stabil lakhatási megoldások nem állnak rendelkezésre;
- i) az éghajlattal kapcsolatos események lakáskínálatra gyakorolt hatásainak figyelembevétele, többek között a legkülső régiókban;
- j) az új lakásfejlesztések meghatározott hányadának szociális és megfizethető lakhatásra történő fordítása, tükrözve a helyi lakhatási igényeket.

8. A lakáskínálat bővítésére irányuló erőfeszítéseket kiegészítve ajánlott, hogy a tagállamok nemzeti stratégiáikba megfelelő, kiszámítható és fenntartható finanszírozási és beruházási kereteket építsenek be. Ajánlott továbbá, hogy a tagállamok teljes mértékben használják ki a rendelkezésre álló uniós finanszírozást és finanszírozási eszközöket, többek között a megfizethető lakhatásra vonatkozó európai tervben²⁹ bejelentett, a megfizethető és fenntartható lakhatást célzó, küszöbön álló páneurópai beruházási platformot is. Ezek az intézkedések segíthetnek optimalizálni a nemzeti és uniós erőforrások felhasználását, és bővíthetik a hosszú távú, inkluzív és megfizethető lakhatási megoldásokat, többek között az alábbiak révén:

- a) az erőforrások összehangolása és koordinálása a lakhatási, társadalmi befogadási, foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, tartós ápolási-gondozási, városrehabilitációs és -felújítási szakpolitikák között a szakpolitikai koherencia és hatás fokozása érdekében;
- b) annak biztosítása, hogy az államilag támogatott intézkedések adott esetben egyértelmű feltételeket tartalmazzanak a lakhatás megfizethetőségére, hozzáférhetőségére, fenntarthatóságára és inkluzív elosztására, valamint a közösségi alapú szolgáltatásokhoz való kapcsolódásra vonatkozóan;
- c) innovatív finanszírozási modellek – például rulírozó alapok, szociális hatású befektetési alapok, vegyes finanszírozás és állami garanciák, többek között költségalapú bérleti modellek és újrabefektetési követelmények – végrehajtása a lakáskínálat hosszú távú megfizethetőségének támogatása, valamint mind az állami, mind a magántőke megfizethető és szociális lakhatás érdekében történő mozgósítása érdekében;
- d) a káros spekulatív lakáspiaci magatartásoktól való elriasztás, például hatékony adópolitikák kidolgozása és a piac átláthatóságának javítása révén;
- e) a projektfejlesztés támogatása és technikai segítségnyújtás a helyi és regionális önkormányzatok, a szociális gazdaság szervezetei, valamint a korlátozottan profitorientált vagy nonprofit lakásszolgáltatók számára;

²⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, (COM(2025) 1025 final): A megfizethető lakhatásra vonatkozó európai terv.

- f) a köz- és magánszféra közötti partnerségek előmozdítása, többek között a helyi hatóságokkal, a felsőoktatási és képzési intézményekkel, a munkáltatókkal, a lakásszolgáltatókkal és a szociális gazdaság szervezeteivel a szociális és megfizethető lakhatás biztosítása érdekében, beleértve a hallgatói, gyakornoki, tanulószerveződéses tanulói és vegyes felhasználású lakhatási projekteket is;
- g) a megfizethető és szociális lakások építését és felújítását támogató beruházások fokozása, többek között a jelenlegi kohéziós politika keretében pénzügyi eszközök és vegyes finanszírozás igénybevétele révén, a féléves felülvizsgálat³⁰ keretében kínált rugalmassági mechanizmusok felhasználásával az uniós finanszírozás megfizethető lakhatásra történő átcsoportosítása érdekében; valamint az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozó felülvizsgált állami támogatási szabályok³¹ kiaknázása, amelyek külön kategóriákat tartalmaznak mind a szociális, mind a megfizethető lakhatásra vonatkozóan.

9. Ajánlott, hogy a tagállamok támogassák a lakhatásból való kirekesztettséggel szembesülő személyeket a stabil lakhatáshoz való hozzáférésben és annak megtartásában az alábbiak révén:

- a) a hosszú távú és biztos lakhatáshoz való hozzáférés előmozdítása – összhangban a lakhatásközpontú megközelítéssel, például az „Elsőként lakhatás” modellel –, tartós finanszírozás és az intézkedések ágazatközi koordinációja;
- b) elégséges és megfelelő integrált támogatási szolgáltatások létrehozása, amelyek nemcsak a megfelelő és biztos lakhatás felé való átmenettel, hanem az ilyen lakhatás megőrzésével is foglalkoznak. Ezek magukban foglalhatnák például a lakáskereséshez nyújtott támogatást, a továbbképzést és az átképzést, valamint a foglalkoztatáshoz való hozzáféréshez és a foglalkoztatás megtartásához nyújtott támogatást, a pénzügyi és jogi segítségnyújtást, az életviteli készségekre irányuló képzést és az utókövető támogatást annak megelőzése érdekében, hogy az egyének ismét lakhatásból való kirekesztettséggel szembesüljenek;

³⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2025/1914 rendelete (2025. szeptember 18.) az (EU) 2021/1058 és az (EU) 2021/1056 rendeletnek a féléves felülvizsgálat keretében egyes stratégiai kihívások kezelésére irányuló egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról (HL L, 2025/1914, 2025.9.19.).

³¹ [A Bizottság \(EU\) 2025/2630 határozata \(2025. december 16.\) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke \(2\) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról és a 2012/21/EU határozat hatályon kívül helyezéséről \(HL L, 2025/2630, 2025.12.19.\).](#)

- c) a lakhatásból való kirekesztettséggel szembesülő személyek, különösen a gyermekes szülők számára a megfelelő lakhatási megoldások rendelkezésre állásának növelése, valamint annak biztosítása, hogy figyelembe veszik és prioritásként kezelik őket a szociális lakhatásra vonatkozó elosztási mechanizmusokban;
 - d) a megfelelő pénzügyi támogatáshoz – például bérleti garanciákhoz, alacsony kamatozású hitelekhez és lakhatási támogatásokhoz – való hozzáférés elősegítése, az ilyen támogatás megszerzésére és a szükséges pénzügyi jártasságra vonatkozó hozzáférhető információkkal együtt.
10. Ajánlott, hogy a tagállamok célzott intézkedéseket hajtsanak végre az alacsony jövedelmű fiatalok – köztük a lakhatásból való kirekesztettséggel szembesülő diákok – támogatása érdekében, mivel e kirekesztettség akadályozhatja a felsőoktatáshoz, a szakképzéshez, valamint a szakmai gyakorlatokhoz, illetve a tanulószerveződéses gyakorlati képzési programokhoz való hozzáférést és azok befejezését. Ezen intézkedések között szerepelhetnek a következők:
- a) az ifjúsági jóléti szolgálatok és az általános szociális jóléti szolgálatok közötti hatékony hálózatok létrehozása és használata annak érdekében, hogy segítsék a fiatalokat a családi, oktatási és foglalkoztatási igényeiknek megfelelő lakhatási megoldások megtalálásában;
 - b) a megfizethető diákszállások kínálatának bővítése az oktatási és képzési létesítmények közelében, többek között a tanulmányi mobilitási csereprogramokban vagy külföldi szakmai gyakorlatokon részt vevő diákok számára;
 - c) hozzáférhető iránymutatás és gyakorlati támogatás biztosítása a bérleti jogokkal és adminisztratív eljárásokkal kapcsolatban, többek között az oktatási intézmények tanácsadó központjain keresztül;
 - d) költségvetési és pénzügyi intézkedések, köztük alacsony kamatozású hitelek bevezetése annak segítése érdekében, hogy biztosított legyen a korlátozott pénzügyi eszközökkel rendelkező diákok és fiatalok lakhatása;
 - e) célzott intézkedések meghozatala a vidéki, távoli és hátrányos helyzetű területeken élő, a lakhatásból való kirekesztettség kockázatának kitett fiatalok megfelelő és megfizethető lakhatáshoz való hozzáféréseinek javítása érdekében.

11. Ajánlott, hogy a tagállamok nemzeti stratégiai keretükben ötvözzék a személyközpontú szakpolitikákat a helyi alapú szakpolitikákkal (például várostervezési és -rehabilitációs, helyi gazdaságfejlesztési és közlekedési szakpolitikákkal) a foglalkoztatási lehetőségek és a megfizethető lakhatás közötti eltérések elkerülése érdekében, különösen azokon a területeken, ahol betöltetlen álláshelyek vannak.
12. Ajánlott, hogy a tagállamok hozzanak intézkedéseket a fogyatékkal élő személyek és/vagy a tartós ápolásra-gondozásra szoruló idősök, különösen a szegénység kockázatának kitétek otthonátalakításának támogatására. Ennek lehetővé kell tennie számukra, hogy a lehető leghosszabb ideig otthonukban éljenek, és elkerüljék a lakhatásból való kirekesztettséget. Ezeket az intézkedéseket úgy kell kialakítani, hogy elkerülhetők legyenek az aránytalan építési és felújítási terhek. Ezek az intézkedések előmozdítják az önálló életvitelt és a közösségi befogadást, és általuk elkerülhető a lakhatási szegregáció kialakulása.

NYOMON KÖVETÉS, ÉRTÉKELÉS ÉS IRÁNYÍTÁS

13. Ajánlott, hogy a tagállamok:
 - a) vezessenek be eredménymutatókon alapuló célzott és arányos nyomonkövetési és értékelési mechanizmusokat a lakhatásból való kirekeszttség és a hajléktalanság elleni küzdelemre irányuló stratégiáik hatékonyságának értékelésére, és szükség esetén – az adminisztratív terhek növelése nélkül – végezzenek szakpolitikai kiigazításokat;
 - b) ötévente tegyenek jelentést a Bizottságnak nemzeti nyomonkövetési tevékenységeik eredményeiről és az ezen ajánlás végrehajtása terén elért eredményekről, lehetőség szerint a meglévő jelentéstételi mechanizmusokat alkalmazva;
 - c) biztosítsanak hatékony többszintű kormányzást és koordinációt a nemzeti, regionális és helyi hatóságok között, valamint együttműködést az érintett érdekelt felekkel, beleértve az egyetemeket, a szakképző intézményeket, a helyi munkáltatókat, a civil társadalmi és szociális gazdasági szervezeteket, valamint a lakásszolgáltatókat;

- d) egyszerűsítsék a jogi és közigazgatási kereteket az adminisztratív terhek csökkentése, valamint a lakhatáshoz és a kapcsolódó szociális, egészségügyi, oktatási, foglalkoztatási és közösségi alapú támogatási szolgáltatásokhoz időben történő és egyszerűsített hozzáférés biztosítása érdekében;
- e) erősítsék meg a lakhatásból való kirekesztettséggel szembesülő személyek támogatását célzó szolgáltatások kapacitását és minőségét, többek között képzéssel, a feladatok egyértelmű felosztásával és megfelelő erőforrások biztosításával az említett szolgáltatásokat nyújtó személyzet számára;
- f) biztosítsák a lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság terén tapasztalattal rendelkező személyek, a civil társadalmi szervezetek és a szociális gazdasági szervezetek érdemi bevonását a lakhatásból való kirekesztettség és a hajléktalanság megelőzésére és csökkentésére irányuló szakpolitikák kialakításába, végrehajtásába és értékelésébe, különösen helyi szinten;
- g) folytassák az együttműködést más tagállamokkal, valamint a köz- és magánszektorbeli érdekelt felekkel a különböző szinteken a tudásmegosztás támogatása, az egymástól való tanulás előmozdítása, a következetes szolgáltatásnyújtás, a bevált gyakorlatok cseréje, valamint a szakpolitikák hatékony kialakítása és végrehajtása érdekében a lakhatásból való kirekesztettség területén;
- h) aktívan járuljanak hozzá a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformjának munkájához – amely a tagállamok, a regionális és helyi hatóságok, az Európai Bizottság, az Európai Parlament, a Régiók Európai Bizottsága, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint az egyéb érdekelt felek közötti koordináció, információcsere és együttműködés fő fóruma – többek között a tudásmegosztás, az adatgyűjtés, a szakpolitikai koordináció, az egymástól való tanulás és a finanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítése révén, valamint a szociális védelemmel foglalkozó bizottság munkájával, illetve az Európai Lakásszövetség munkafolyamataival szinergiában;
- i) mozgítsák elő a lakhatásból való kirekesztettség elleni küzdelemben kulcsszerepet betöltő szociális partnerek és civil társadalmi szervezetek bevonását annak biztosítása érdekében, hogy az uniós szakpolitikák tükrözzék a helyi realitásokat, többek között a lakhatásból való kirekesztettség terén tapasztalatokkal rendelkező személyek bevonása révén.

14. A Tanács üdvözlí a Bizottság azon szándékát, hogy:

- a) segítséget és támogatást nyújtson a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformjának:
 - i. olyan többéves munkaprogramok kidolgozásához, amelyek támogatják a tagállamokat az ezen ajánlásban meghatározott intézkedések végrehajtásában;
 - ii. az egymástól való tanulásra irányuló tevékenységei folytatásához;
- b) áttekintse az ezen ajánlás végrehajtása terén elért eredményeket, és öt évvel az ajánlás elfogadását követően a tagállami jelentések alapján jelentést tegyen a Tanácsnak;
- c) fokozza a figyelemfelkeltő és kommunikációs erőfeszítéseket, valamint szélesebb körben terjessze az eredményeket és a bevált gyakorlatok példáit – többek között ami az uniós forrásoknak a lakhatásból való kirekesztettség kezelésére való felhasználását illeti – uniós szinten, illetve a tagállamok és az érdekelt felek között.

Kelt Brüsszelben,

*a Tanács részéről
az elnök*